

met zijn bescheiden, ragfijne zuiverheid, dikwijls zoo slecht geschilderd wordt. Een bloem is niet alleen een blaadje en een teekening van de nerven, kleurige of anderen, op de blaadjes — maar de geur, en nog iets anders, de lieflijkheid zelf die zoo'n ding in ons brengt, hangt er om. Wordt deze niet gegeven, dan is 't niets. Een bloem is niet begrensd door zijn blaadjes en niet gekend en onderscheiden door zijn kleuren — maar is een ding om-wolkt; waar buiten 't materieële een fijner materie om-drijft.

Dit misten de bloemen van Voerman.

Ze waren te dor; te veel papier ook; vooral zijn rozen. De beste dingen onder deze waren nog de niet met groote fijnheid geteekenden; maar de impressionistisch gevoelden.

Misschien omdat deze in hun warme en niet zoo in eens afgebroken begrenzing: wat deden vermoeden, van wat om bloemen is.

't Landschap.

Het is nu de tijd nog niet om een definitief artikel te schrijven over Voerman.

Hij is in een tijd van overgang.

En daarom heb ik hem meer omgeven met allerlei bedenkingen: en meer allerlei uitingen om de zijne gegroeped dan ik zou doen met een volgroeid, en voor zoo ver stabiel mogelijk, stabiel talent.

Zijn landschap geeft 't liefste 't oogenblik *als de avond even stilstaat*; als een even-rust er is voor dat de nacht uit-glijdt over de huizen. En zuiver als verbeelding van die toestand is de groote staande wolk, die wat gebogen, even boven, en soms hoog-uit, boven de meer effene wolken-bank staat, die in al zijn schilderen terugkomt.

Dit oogenblik wordt herhaald in alle wijzen.

Voor de huizen rijdt een paard met ploeg door 't land, dat violet is.

D'avond-luchten zijn zoo violet bij hem soms, dat ze 't water die *effen* kleur geven.

Koeien staan, voor dezelfde manier huizen die hem even-goed als zijn lucht de richting van zijn tegenwoordige stemming is.

Zijn kleuren zijn nog te hard. Maar daar hij dit weet is 't maar een tijd van zuiverder zien, en een tijd van nog meer met de dingen leven — om dit kwijt te raken.

Deze hardheid zou kunnen zijn 'n kracht — maar ze is hier meer nog een onvermogen om de droomrige zachtheid, en de serieuze rust van die avonden te geven; die als teruggehouden en even geuit, soms, spreken is.

Er is, nu, een overkomst van kleur bij Witsen, en bij hem, in huizen.

Maar bij Witsen is 't een teruggetrokkenheid; een solemneel ding dat zich achter de muren der huizen heeft neergezet.